

Natuurreservaten

Zuiderkempen

Jaargang 4
driemaandelijks tijdschrift
mei 1998 Nr. 2

OPEN NATUURDAGEN

Op ZONDAG 17 MEI en 24 MEI '98 is het weer zo ver. NATUURRESERVATEN vzw organiseert haar OPEN NATUURDAGEN.

Voor onze Afdeling Zuiderkempen is 17 MEI de grote dag. (opgelet! ALLEEN op 17 mei).

Onze Open Natuurdag gaat door in kasteel HOF TER BORGHT in WESTMEERBEEK. Dit kasteel met zijn prachtig park is nu al voor de derde keer onze plaats van afspraak. Ook wie er de afgelopen jaren al was, is uiteraard van harte welkom. En het zal meer dan de moeite waard zijn. Aan de oever van de schitterende parkvijver scheren we schapen, tappen we heerlijk gerstenat, gaan er parkwandelingen door, ontbijten we, spelen we muziek,... Het echte kasteel is misschien wat groot voor onze allerkleinsten. Zij kunnen hun hartje ophalen in een springkasteel en krijgen van ons een leuke verrassing.

Met het organiseren van de OPEN NATUURDAGEN wil NATUURRESERVATEN vzw aan het grote publiek laten zien waar het voor staat:

RUIMTE VOOR MEER NATUUR, NATUUR VOOR IEDEREEN!

In de Zuiderkempen leeft NATUURRESERVATEN. Ook dat zal op 17 mei te zien zijn aan de enthousiaste medewerkers. Echte natuurfreaks vinden een fikse regenbui niet erg, maar op 17 mei zal de zon in het kasteel van Westmeerbeek schijnen, daar zijn we zeker van !

Het programma:

Tussen 08.30 uur en 12.00 uur is er ontbijt- of brunchbuffet op het kasteel. Volwassenen betalen 250 fr., kinderen 100 fr. Reserveren voor het ontbijt of de brunch is noodzakelijk. Tel 014.264337. De geleide parkwandelingen vertrekken om 8 uur, om 10 uur en vanaf 13 tot 17 uur doorlopend. In de namiddag wordt er een kudde schapen geschoren. In de schaduw van het echt kasteel is er ook een springkasteel. Er is de infostand van Natuurreservaten en de Groene Winkel. Op het tuinterras serveren we drank en taart.

Van harte welkom!

Uit de Reservaten.

Roost en Craeywinckel

Meer nestgelegenheid in de Roost, De kinderen van alle derde leerjaren van Laakdal mochten in het natuurreservaat een aantal nestkastjes ophangen. Heel de 'happening', een initiatief van Nike, werd ook door hen gesponsord. Zelfs de kastjes werden door Nike geleverd (en wij maar denken dat ze daar alleen met sportkleding bezig zijn).

Sommigen zullen misschien wel twijfelen aan de zin van nestkastjes in een reservaatgebied. Normaal gezien zou hier toch genoeg natuurlijke nestgelegenheid moeten zijn. Er is inderdaad nogal wat dood hout aanwezig in de Roost en de spechten doen hun best om er holten in te kappen, dit betekent echter nog niet dat al deze gaten meteen kunnen dienen als nestholtes. Deze nestkastactie is alvast voor de kinderen een mooie vorm van natuurbeleving. Hierdoor voelen ze zich echt betrokken bij de natuur. Het mogelijke nadeel, dat achteraf iedereen zomaar dwars door het gebied zal struinen om in de nestjes te kijken, hebben we ondervangen door de kastjes zoveel mogelijk verdekt op te hangen. Ook hebben we de kinderen erop gewezen dat de andere dieren en planten niet mogen lijden onder deze actie. Voor onze vereniging brengt dit alles ook wat zaad in het bakje. Nike sponsort de inzet van de verschillende gidsen en medewerkers aan deze actie. We willen al deze natuurliefhebbers nogmaals bedanken voor hun bijdrage aan deze actie.

De volgende jaren zullen de koolmezen, pimpelmezen en andere kleine holbroeders hier niet meer 'in nesten zitten' omwille van woningnood.

Netevallei - Schaaapwees

Nat, natter, natst. Wat een rotvoorjaar was voor de meeste mensen, was een zegen voor onze natte natuurgebieden. Na vele jaren viel de regen nog eens met bakken naar beneden en zorgde ervoor dat onze hooilanden werkelijk kopje onder gingen. Ondanks het slechte weer werden er hier en daar in het natuurgebied toch enkele beheerswerken uitgevoerd. Zo is er geplagd op het perceel waar een Amerikaans eikenbos gerooid werd. Dit met de bedoeling om struik- en dopheide betere kiemkansen te geven. En mogelijk zitten er onder de weggeplagde humus nog kiemkrachtige zaden van planten die hier vroeger (voor de aanplant van de Amerikaanse eiken) voorkwamen. Een verruigd weiland, gelegen tegenover het kasteel van de Merode, werd door de beheerswerkploeg gemaaid en ontdaan van enkele kleine wilgenstruwelen. Tot voor enkele jaren werd dit weiland nog begraasd en stonden hier nog massaal koekoeks- en pinksterbloemen. Een weiland met vijver in Hoog Heultje werd door de beheerswerkploeg omheind. Door de technische dienst van de gemeente Westerlo werden de steile vijverranden weg gegraven zodat de vijver nu toegankelijk is voor amfibieën en steltlopers en als drinkplaats kan dienen als het weiland later op het jaar begraasd zal worden. Nu wordt er enkele maanden de riem afgelegd en kunnen wij volop genieten van al het fraais waarmee de natuur ons tijdens elke wandeling tracht te bekoren.

De Langdonken

Regelmatig krijgen de Langdonken scholen en jeugdbewegingen op bezoek. Najaar '97 kwam meester Firmin en juffrouw Martine van de Vrije Basisschool uit Oudenberg met 35 kinderen uit het derde en vierde leerjaar een dagje ploeteren in het reservaat. Enkele kinderen stuurden ons een verslagje van die dag. Hier volgt het opstelletje van de negenjarige Eva.

De Langdonken.

Op donderdag 18 september stapten wij over de Gijmelberg naar het natuurreservaat de Langdonken. Drie kinderen konden niet meegaan. Als we door modder en wegeltjes waren geraakt, bereikten we bijna de grens van het reservaat. Een beetje verder dan de grens kwamen we bij een oude schuur. We zetten onze rugzakken daar neer. De conservator Benny liet ons de machines, die in de schuur stonden, zien. Daarna gingen we boven op de zolder naar een uil kijken. Als iedereen had gekeken vertrokken we voor een kleine wandeling. Als we van die wandeling terug kwamen hadden we speeltijd. Als die afgelopen was vertrokken we aan een hele lange trip. Daarvoor pakten we onze picknick en nadat we klaar waren, vertrokken we aan de trip van 3 uur. Na een tijdje wandelen, kwamen we bij een vleesetend plantje. We moesten raden hoe

groot het was. Ik zei wel 2 meter. Het was amper 4 cm groot! Daar vonden we een kleine kikker. Natuurlijk lieten we hem terug los. Daar achter lag een klein rietveld. Een klein beetje verder waren we precies in een oerwoud beland, maar dan van brandnetels. Er waren dorens en van alle dingen die je kunnen .beschadigen. Dan kwamen we in een heel groot veld. Daar waren we wel snel door. Eindelijk zagen we de schuur terug. Iedereen had dorst en honger maar de meeste kinderen hadden niets meer, dus hebben we gedeeld. Sommige kinderen zeiden dat we te voet naar school moesten, maar gelukkig kwam de bus ons daar halen. Na een tijdje was de bus er. We waren snel op school. Nog vlug naar de klas om onze boekentas te halen en dan naar huis. Nog even vaarwel tegen de meester zeggen en instappen. Maar we waren snel thuis.

Ik sliep goed die nacht.

Ook de conservator sliep goed die nacht ! Mensen met slaapstoornissen krijgen hier meteen een goeie remedie.

De kinderen van deze klassen hebben de smaak blijkbaar te pakken want ze kwamen in april '98 al terug. Ze gingen op zoek naar kleine waterdiertjes en ze vonden die ook in overvloed. Een pluimpje ook voor de meester en de juffrouw want zij hebben het al lang begrepen. Hoe leer je kinderen de natuur kennen ? Hoe leer je kinderen van de natuur houden ? Hoe leer je kinderen de natuur te beschermen ? Inderdaad, door met de kinderen de natuur in te trekken, er te spelen, te onderzoeken, te 'beleven'. Tot slot een vraagje voor u, beste lezer. Hoe heet het vleesetend plantje van amper 4 cm waarover Eva schrijft ? ? (het antwoord vind je op de laatste bladzijde van dit tijdschrift).

Uit de Milieuraaden

Laakdal

De Laak was op de milieuraad van 25.03 weer het onderwerp van gesprek. Deze beek slibt stilaan dicht. De laatste ruiming is gebeurd op het einde van de jaren '80. Het Vlaamse Gewest dat instaat voor de ruiming, heeft aan AMINAL, afdeling water de opdracht gegeven om een herstelprogramma voor De Laak uit te werken. Een medewerker van deze dienst kwam de stand van zaken toelichten. Ongeveer om de 50 m zijn er in de Laak opmetingen gedaan naar de omvang van de sliblaag en in de omgeving is de hoogte van het terrein gemeten (vandaar die oranje verfstippen in de Roost). Aan de hand van deze gegevens kan men vaststellen waar er overstromingsgevaar is. En het ziet ernaar uit dat men enkel op die plaatsen het hinderende slib zal wegruimen. Tenzij TC stopt met de vervuiling, dan is het Vlaamse Gewest bereid de Laak en omgeving totaal te saneren. Onze Vlaamse minister van Leefmilieu wil blijkbaar niet meer dweilen met de kraan open. Maar de kraan omdraaien ... kan blijkbaar nog niet. Ondertussen sijpelt de giftige pekkel wel langzaam door naar het grondwater. Hoelang nog?

Herselt

De Herseltse milieuraad vergaderde op 17 maart en op 21 april en besprak het volgende : De opmaak van het gemeentelijk structuurplan en de rol van de milieuraad in dit proces. Het campingdecreet en de invloed hiervan op een Herseltse camping. Het gevolg dat gegeven werd aan het advies van de milieuraad in verband met de weekendverblijven problematiek.

De milieuraad formuleerde een advies over het provinciaal milieubeleidsplan.

Zondag 7 Juni

Busreis naar de St. Pietersberg en Altembroek twee grensoverschrijdende reservaten van onze vereniging.

Sint-Pietersberg

Dit natuurreservaat bevindt zich grotendeels op het grondgebied van de gemeente Visé, gelegen in de noordoosthoek van de provincie Luik. De Sint-Pietersberg strekt zich uit als een langgerekte heuvelrug tussen de Jeker enerzijds en de Maas en het Albertkanaal anderzijds. Het beheer van het reservaat gebeurt door de Waalse tak van natuurreservaten. De ondergrond van het gebied bestaat voornamelijk uit krijt of zachte zandsteen. Door ontginning in het verleden ontstonden talrijke mergelgrotten. Om veiligheidsredenen zijn de grotten niet voor ons toegankelijk maar wel voor de vleermuizen die er een belangrijk overwinteringsplaats hebben. De aanwezigheid van kalk zorgt natuurlijk voor een uitzonderlijke plantengroei : gestippeld zonneroosje, wondklaver, steentijm, gamander,.. en meer dan tien soorten orchideeën. In juni is hun bloei op zijn hoogtepunt. Ook vliegen er in die periode talrijke en soms unieke vlinders boven de kalkhellingen. Een ontmoeting met reptielen als hazelworm, gladde slang en muurhagedis behoren zeker tot de mogelijkheden. Het beheer van het reservaat bestaat vooral uit het in stand houden van de prachtige kalkgraslanden door vooral kap- en maatwerk, ook een kudde mergellandschapen doet haar werk. Zij verwachten ons...

Altembroek

In 1996 kocht Natuurreservaten samen met de Nederlandse zustervereniging Natuurmonumenten 158 ha aan in de Voerstreek. Altembroek situeert zich met 135 ha in 's Gravenvoeren (België) en met 23 ha in Noorbeek (Nederland). De hoogteverschillen in het gebied zijn maar liefst 120 tot 210 meter. De natuurwaarde van het gebied is bijzonder groot. Het gevarieerde landschap toont hier graslanden en hoogstamboomgaarden met poelen, brongebieden, houtkanten, holle wegen en veel helling- en bronbossen. Bovendien ligt de Voer op de overgang van het Atlantisch naar het Midden-Europees plantendistrict. Aan Midden Europa dankt de Voerstreek plantensoorten zoals mispel en trosvlier. Op de warme zuidhellingen bereiken soorten als marjolein, kruidvlier, beemdkroon, borstelkrans en vliegenorchis hun meest noordelijke standplaatsen. Tot de verbeelding spreekt zeker het talrijke voorkomen van de das, al gaan we dit uitgesproken nachtdier tijdens onze wandeling niet tegen komen. Opvallende vogelsoorten zijn de waterspreeuw en de grote gele kwikstaart. Ook roofvogels zijn talrijk aanwezig. Verder zijn er vuursalamanders en hazelwormen gezien. Altembroek heeft dus een grote waarde op het vlak van natuurbeleving maar is bovendien een uitstekend wandelgebied Smeer uw benen maar in. Tot dan!

Praktisch

Op zondag 7 juni busreis naar de Sint-Pietersberg en Altembroek. 's Middags picknicken we in een taverne te 'S Gravenvoeren. Op de Sint-Pietersberg gidst Herman Berghmans, Armand Celen laat de mooiste plekjes van de Voerstreek en Altembroek zien.

Meebrengen	:	Laarzen,	picknick,	verrekijker.
Vertrek:				
Kerk	Veerle-Heide	:	7.50	u.
Vinea	Veerle	:	8.00	u.
Kerk	Eindhout	:	8.05	u.
Prijs:		350		fr.
voor	kinderen	tot	14	jaar
			250	fr.
Per gezin maximum 1000 fr.				

De leden uit Herselt, Hulshout en Westerlo zorgen er voor dat er deze keer geen plaatsje meer vrij is in de bus.

Inlichtingen en inschrijvingen voor 31 mei!! bij Herman Berghmans tel: 014/ 84 16 04

351.250 maal bedankt

Zonder de steun van onze leden zouden we de aankopen nooit betaald krijgen. In 1997 werd er 351.250fr. gestort voor de aankoopprojecten in de Zuiderkempen, grote en kleine giften maar allemaal even welkom. Samen met de inkomsten uit de afdelingsactiviteiten en de verkoop van hout en hooi kregen we ook dit jaar weer het niet gesubsidieerde deel van de aankoopssommen betaald.

De lijst van de mecenasen :

Ceunen Johny Tessenderlo, Van Haelst Maria Veerle, Verwimp Ludo Eindhout, Michiels Walther Westerlo, Versweyveld Jozef Westerlo, Dirven Paul Westerlo, Lommaert Leon Herselt, Vermeulen-Cools Jan Tongerlo, Peeters Mireille Westmeerbeek, Breugelmans Michel Westmeerbeek, Laporte Edmond Ramsel, Van Brien Arthur Herselt, Proost Raymond Turnhout, Ceulemans Guido Westmeerbeek, Vlaeyens Emanuel Westmeerbeek, Van Aelst Jozef Langdorp, Verellen-Winderickx Louis Herselt, Aerts Staf Herselt, Vanberghen-Embrechts Willy Noorderwijk, Van De Poel Jozef Herentals, Baum Rosa Schilde, Geudens Jozef Herselt, Holemans Jozef Herselt, Gebruers Dirk Westerio, Saliën Cécile Herselt, Hermans-Van Lommel Herselt, De Boutte Jozef Langdorp, Antonis Luc Herselt, Vrije Basisschool Oudenberg, Van Reusel Jozef Olen, Florus Mare Herenthout, De Fré R. Balen, Demarsin Geert Kortrijk-Dutsel, Nijs Paul Heverlee, Van Dyck Benny Langdorp, Hermans Eddy Oostham, Eyckmans-Pelgrims Karel Herselt, Verbruggen Aviel Berchem, Verheyden-Van Horebeek Robert Herselt en Vermeulen Koen Mol.

Allemaal hartelijk bedankt, het is enkel met uw ruggesteun dat we in de Zuiderkempen 5 reservaten kunnen uitbouwen.

Onze huispoëet werd ontroerd door deze gulheid en schreef voor ieder van U dit gedicht.

"Geld is een middel", lezen we in het gedicht. Geld maakt niet gelukkig zegt men. Maar als we geld zien als een middel en het op de juiste manier aanwenden, kunnen we met dit "slijk der aarde" aan een gezonde natuurlijke basis bouwen.

De Donateur

Geld is een middel,
als een mond kan het zoenen of bijten,
verzoenen of bepleiten
als een hand kan het
strelen, slaan of
helpen op te staan.

Hij heeft het begrepen;
hij zal door dit middel
en met hand en tand
het leven beschermen
dat in het slijk
der aarde is geplant.

Vic.

Hooikoorts

Wie de prikkelende geur van vers hooi, de venijnige beet van de daas of de vervelende beten van de steekmuggen niet kent of vergeten is, die nodigen we uit op onze jaarlijkse hooiweek in de Langdonken. Handen komen we elk jaar tekort bij het hooien van de meer dan 10 ha grasland. Er is werk in soorten, van het zware laden en lossen, tot het ontspannende regelen van het hooi of het zorgen voor drank en eten. Goed weer is gegarandeerd, de omgeving is idyllisch, het eten smaakt heerlijk, de drank is fris en alles is gratis. Wie interesse heeft in deze steraanbieding kan datum en uur van vertrek bespreken met Benny Van Dyck 013783609

Brief van ons jongste lid

Het gezin van Herman Berghmans en Ria Van Haelst verwelkomden Hanne, hun derde kindje. Waarvoor we hen proficiat wensen. Hanne schreef ons het volgende briefje.

Ik droom van een mooie gezonde wereld, met voldoende aandacht voor alle mensen, ook de zwakkere, de armen.... Ik wil graag leven in een wereld met meer ruimte voor natuur en groen...

Daar lieve zus en broer hun kleedjes en speelgoed met mij delen, hoeven geen cadeautjes. Om een stukje van mijn droom reeds waar te maken, zou ik wel blij zijn met centjes op rekeningnummer 863-6603790-46. Hiermee wil ik verre vriendjes in India steunen (Children in India) en een bijdrage leveren tot aankoop van natuurgebieden in Laakdal (natuurreservaten) of het Zammelsbroek (Wielewaal). Hartelijk dank.

Hanne

De Paasooievaar

Dat de klokken met Pasen chocolade eieren brengen en dat de ooievaar te pas en te onpas kleine baby's aan huis bedeeft, daar durft geen mens nog aan twifelen. Maar dat de Paasklokken ook al eens een ooievaar in het gras durven droppen, daar had ik nog nooit van gehoord. Zo gebeurde dit voorjaar in de Balebossen, een gebied tussen Voortkapel en Heultje, waar op Paasmorgen een echte ooievaar in een weide stond. Geen alledaags prentje in onze contreien, zo'n grote vogel tussen een bende koeien. Zich niets aantrekkend van onze aanwezigheid liep de ooievaar constant met zijn scherpe oranje snavel in de grond te priemen, op zoek naar enkele heerlijke wormen. Enkele dagen heeft de ooievaar hier rondgelopen tussen de koeien, waarna hij of zij is verder getrokken op zoek naar soortgenoten.

Oplossing van de vraag

Het vleesetende plantje waarover Eva het in haar tekst heeft, is de kleine zonnedaauw (*Drosera intermedia* Hayne, familie Droseraceae). Het is een overblijvende, zeldzame soort op vochtige, voedselarme heide- en veengrond. Het wordt maximum 10 cm hoog. Een familielid van de kleine zonnedaauw is de ronde zonnedaauw (*Drosera rotundifolia* L., familie Droseraceae). Ook deze ronde zonnedaauw komt in de Langdonken voor. De bladeren van zonnedaauw zijn bedekt met rode, kleverige haren, waar insecten aan vast blijven kleven als ze er gaan op zitten. De insecten worden voor het grootste deel verteerd en de voedingsstoffen worden via de bladeren opgenomen, zodat de plant de stoffen die hij niet uit de arme drasse bodem kan opnemen, op die manier kan aanvullen.

Voor U gelezen:

Bijna de helft van de inheemse zoogdieren zijn uitgestorven of bedreigd

Uit een recente studie die het RUCA uitvoerde in opdracht van de Vlaamse regering blijkt dat van de 68 inheemse zoogdieren er een dertigtal bedreigd of uitgestorven zijn. De otter en de grote en kleine hoefijzervleermuis zijn volledig uitgestorven. Hermelijn, boomarter, bunzing en das doen het slecht, zij hebben vooral te lijden onder het moordend verkeer. Met de spitsmuizen en dan vooral met de waterspitsmuis is het ook ernstig gesteld. De slechte waterkwaliteit en de aftakeling van de natuurlijke oevers hebben dit diertje bijna de das omgedaan. Vele vleermuizen worden dan weer bedreigd omdat hun overwinteringplaatsen zoals holle bomen, grotten, forten en ijskelders langzaam verdwijnen. Maar het is niet allemaal kommer en kwel. De dwergvleermuis doet het heel goed en ook de ree en de vos nemen in aantal toe. Twee diersoorten waarvan we het nooit zouden verwachten worden ook bedreigd: de haas en het konijn. Deze dieren worden belaagd door een nieuwe virale ziekte. In sommige streken in Vlaanderen vallen de langoren met bosjes en worden hun aantallen zelfs tot nul herleid. Over één bepaald zoogdier, de mens, wordt in het artikel niet gesproken. Maar als we eens rondom ons kijken, denk ik niet dat wij een studie van het RUCA nodig hebben om te stellen dat het met deze soort nog steeds uitstekend gaat in Vlaanderen.

Guido Belcanto

De afwezigen hadden meer dan ongelijk ! Inderdaad, we konden genieten van een schitterend optreden van Guido Belcanto en het orkest zijner dromen.

Meer dan tweehonderd muziekliefhebbers luisterden uiterst geboeid. Op sommige momenten kon je een speld horen vallen, andere keren barstte de zaal uit in opperste vervoering. De twee rasmuzikanten Lieven Demaesschaick en Danny Heylen speelden de pannen van het dak. Toen Belcanto zijn 'greatest hits' bovenhaalde, was het Parochiecentrum te klein. Wie er volgend jaar op ons podium staat, houden we nog geheim. En dan bent u er ongetwijfeld ook.

Afscheid van Jos

Op 27 april overleed Jos De Vriendt. Voor onze nieuwe leden is Jos waarschijnlijk een onbekende, maar voor de oud Natuurvereniging van Laakdal leden is hij letterlijk een stichtend voorbeeld. In 1980 stichtte Jos de Natuurvereniging van Laakdal. Samen met enkele natuurgidsen zette hij zich met hart en ziel in voor de Laakdalse natuur. Jos was ook de initiatiefnemer voor de eerste beheerswerken in de Roost. Wat Jos in Laakdal begonnen is, wordt nu door talrijke leden, waaronder enkele leden van het eerste uur verder gezet, nu echter onder de vlag van Natuurreservaten Zuiderkempen. We wensen Hilda en de kinderen in naam van onze vereniging veel sterkte. De Laakdalse natuurgebieden en vooral De Roost zullen ons steeds herinneren aan Jos. Jos nogmaals hartelijk bedankt en wie weet, tot ziens !

Jos.

Je maakte van je leven een boetend boek. Alleen de laatste pagina kwam te snel... Als rasecht Kempenaar, een doorzetter met een zachte pit, zette je je schouders onder zoveel projecten en beet door tot ze slaagden. Je startte een eigen zaak op. een schuttersvereniging, een natuurvereniging. een V.V.V.- afdeling; blies nieuw leven in een fotoclub. een wielerclub, een middenstandsorganisatie. En waar jij je ook voor inzette, je deed het telkens met een totale overgave. Want je grootmoedige inborst had voldoende aan hulpvaardig zijn. zonder meer. Zelfs je commerciële doelstellingen werden daardoor geïnspireerd.

Je liefde voor de natuur was je oase. De Kempen en de Ardennen, je zette ze vast in herinneringen aan talloze natuurwandelingen, op foto's en dia's. De laatste jaren was je een enthousiast leerling aan de tekenacademie, een ander medium om je liefde voor de natuur vast te leggen. Je gehechtheid aan je familie, je vrouw, je kinderen, was de rode draad doorheen Je roman. Je hield van hen. Zij waren de spil van je doen en laten. Hun welzijn was van primair belang. En dan kwam je ziekte. Helaas geen episode in een nieuw hoofdstuk, maar een abrupt, onvoorzien einde...